

Áttekintés

A pénz jövője

Overview

The Future of Money

**Az Áttekintések az OECD kiadványok kivonatos fordításai.
Az Online Könyvesboltban (www.oecd.org/bookshop) díjmentesen állnak
rendelkezésre.**

Ez az Áttekintés nem hivatalos OECD fordítás.



ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT

GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS FEJLESZTÉSI SZERVEZET

Vezetői összefoglaló

Tömören fogalmazva, a pénz digitalizációra ítéltetett. Ez az általános következtetés vonható le a pénz hosszú távú történelmi adatsorainak vizsgálatából, összevetve a jövőbeli társadalmi-gazdasági változások valószínűsíthető hatásaival. Történelmileg vizsgálva, a pénz évezredek óta az egyre teljesebb absztrakció, a konkrét anyagi mivoltától elvonatkoztatott, tisztán szimbolikus képviselői érték irányába tart. A jövőbe tekintve, kevésbé nyilvánvaló az a kérdés, hogy milyen ütemben tűnnek majd el az anyagi valójú pénz legutolsó nyomai is; és némelyek számára az sem egyértelmű, hogy a materiális pénz valóban enyészetre van-e kárhóztatva. A nézetek megoszlanak tekintetben is, mekkora gazdasági és társadalmi jelentőséggel bír, és mennyi időbe kerül majd ezen utolsó útszakasz megtétele. A spektrum egyik végén, Szingapúr Valutabizottsági Tanácsa (BCCS) egy nagyszabású terv megvalósításán dolgozik, amely 2008-ig felváltani hivatott a BCCS által kibocsátott fizikai valójú pénzt egy vele funkcionálisan egyenértékű, egyben sokkal hatékonyabb digitális rendszerrel. A spektrum másik végén, több jegybank és kormány is meglehetősen konzervatív álláspontra helyezkedett, ami hozzájárult a digitális pénz szélesebb körű elterjesztését célzó legutóbbi erőfeszítések sikertelenségéhez.

Érdeemes átgondolni a pénz jóval teljesebb digitalizációjának gazdasági és társadalmi jelentőségét, illetve, hogy miként lehet ezt a folyamatot előmozdítani. Gazdasági szempontból, amellet lehet érveket felsorakoztatni, milyen súlyos magán- és társadalmi költségekkel jár azoknak az új fizetési rendszereknek a késedelmes bevezetése, amelyek képesek lennének a digitális pénzt kiterjeszteni az egész gazdaságra. Nem csak azokról a jól ismert, közvetlen költségekről van szó, amit a készpénz kezelésével, szállításával és a jogsértések, visszaélések megakadályozásával járó tetemes kiadások idéznek elő, hanem azokról a – kevésbé szembetűnő – veszteségekről is, amelyek egy „új, dematerializált gazdaság” felé történő átmenet nehézségeivel kapcsolatosak. Eszerint a „lehetőségköltség” megközelítés szerint az egész gazdaságra kiterjedő azonnali, digitális fizetési rendszerek döntő fontosságú, jelenleg még mindig alulfejlett részét képezik annak az infrastruktúrának, amely szükséges a holnap globális, tudás-intenzív gazdasága felvirágzásához, amelyben az elektronikus kereskedelem – annak valamennyi formájával – a gazdasági összteljesítmény kulcsstényezője lehet.

Társadalmi nézőpontból, az érdeklődés a fizetési rendszerek költségeinek megoszlására, valamint a hozzáférés kérdéskörének kezelésére irányul. Jelenleg a készpénzes és a készpénz-közei fizetési formák (mint például a csekk és a hitelkártya) költségei nagyrészt rejtve maradnak a fogyasztók előtt. Például, kevés szó esik a bankkártyával és a készpénzzel fizető fogyasztók (utóbbiak között is elsősorban a banki kapcsolattal nem rendelkező, egyéb fizetési alternatíva nélküli személyek) közötti keresztfinanszírozás igazságossági dimenziójáról, amely során a bankkártya-társaságok megtiltják a kereskedőknek, hogy készpénzzel történő fizetés ellenében árengedményeket kínáljanak. Hasonlóan, sok fizetési és klíringrendszer esetében

számítanak fel költséges szolgáltatási díjakat, illetve realizálnak jelentős nyereséget az úton levő tételek után, ami súlyos társadalmi következményekkel jár olyan területeken, mint a külföldi vendégmunkások átutalásai, a pénzügyi szféra megcélzott ügyfélkörén kívül esők részére nyújtott pénzügyi szolgáltatások, vagy a mikrovállalkozások üzletkezdésének elősegítése. Ugyancsak komoly a lehetősége egy meghatározó társadalmi törésvonal jövőbeli kialakulásának, amikor elsődlegesen a digitális pénzhez való hozzáféréseken keresztül nyílik lehetőség az alacsonyabb tranzakciós költségekből és a virágzó cyberpiacokból adódó előnyök érvényesítésére.

Mindezeknek a társadalmi és gazdasági érveknek a felsorakoztatása erős támogatást nyújt azon aktív és tudatos politikák számára, amelyek a digitális pénz elterjedésének oly mértékű felgyorsítását szorgalmazzák, hogy a készpénz szerepe elhanyagolhatóvá válna. Ez a következtetés a pénz jövőjéről tartott legutóbbi viták többségénél nem került felszínre, mivel a diskurzus középpontjában legnagyobb részt – érthető módon – a materiális pénzt digitálissal felváltani képes új, izgalmas technológiák, valamint a központi bankoknak ezen technológiák megvalósításával kapcsolatban megfogalmazott aggodalmai álltak. Ezek a viták megnyugtató következtetésekkel zárultak arra vonatkozóan, hogy az új technológiák milyen következményekkel járnak a makrogazdasági politika hatékony vitele szempontjából. Egy ilyen, technológia-centrikus megközelítés azonban gyakran elfed bizonyos, a pénz jövőjét nagy valószínűséggel befolyásoló tényezőket, valamint fontos gazdaságpolitikai kérdéseket és eszközöket. Valójában, amint az a konferencia során nyilvánvalóvá vált, a szakpolitika formálói részéről igen indokolt lenne, hogy ne csak a jövő digitális pénzének a gazdaságban történő szétterjedését gyorsítsák, hanem emellett a szakmai irányvonal tekintetében a pénzforgalmi technológiák fizikai aspektusai helyett azokra a monetáris konvenciókra és szabványokra helyezték a hangsúlyt, amelyek elősegítik a pénzformájú tranzakciók összes résztvevője által használható fizetési és klíringrendszerek működését.

Két korábbi példa fontos pontokon világít rá arra, hogy mi értelme a szakmai erőfeszítéseket inkább a pénz virtuális oldala felé irányítani. Az első, az Internet – mint a hálózatok hálózata – példája azt mutatja be, hogy az állandó, rögzített szabványok (mint a TCP/IP és a HTML, amelyek eredetileg mindketten az állami szférából származnak) miként lehetnek függetlenek a rendszert használó egyedi (fizikai és digitális) technológiáktól. Ez azért rendkívüli jelentőségű, mert ezáltal egy olyan, nyitott és széleskörűen elérhető piac jön létre, amely tág teret nyit a verseny, a technikai fejlődés és a legváltozatosabb felhasználási lehetőségek virágzásának. Másodikként, a nemzeti bankközi klíringrendszerek és a nemzetközi devizapiacok szolgálnak például arra, hogy a szakpolitika formálói a múltban miként segítettek bevezetni azokat a szabályokat, illetve felkarolni azokat az intézményeket, amelyek viszonylag magas szintű bizalom és hatékonyság mellett működtetnek komplex fizetési rendszereket. Ezekhez hasonló szakmai kezdeményezésekkel sokat lehetne tenni annak érdekében, hogy a technológiai potenciál hatékony, a gyakorlatban hasznosítható gazdasági eredményekre legyen váltható.

Végezetül, a 2001. szeptember 11-én bekövetkezett terrorcselekmények még kiemeltebb jelentőségűvé és sürgetőbbé teszik olyan, jóval szélesebb körű fizetési és klíringrendszerek gyorsított ütemben történő bevezetését, amelyek általánosan elfogadott, a pénzügyi tranzakciók átláthatóságát biztosító szabályokon alapszanak. A különféle törvénytelen tranzakciók visszaszorítására nagy lehetőséget nyújt olyan, Internet-típusú nyílt szabványok létrehozása az egész világon elterjedt fizetési rendszerekre vonatkozóan, amelyek forráskódja

nemzetközileg jóváhagyott elveket tartalmaz a személyes adatok védelme és az állampolgári felelősség tekintetében. Ez a megoldás egyrészt jelentősen csökkentené a készpénz szerepét, másrészt az összes gazdasági szereplőt azonos helyzetbe hozná pénzügyi tevékenységük átláthatóságát illetően. Efféle rendszerek sok elemét már működésbe helyezték, más részeik fejlesztés alatt állnak. Most, hogy a világméretű kölcsönös függőségek oly világosak mindenki számára, mód nyílik rávilágítani annak sürgősségére, hogy létrejöjjön egy nagyigényű és innovatív szakmai cselekvési ütemterv a pénz jövőjére vonatkozóan.

A kiadvány eredeti angol nyelvű változatának tartalomjegyzéke
(mellékletek, valamint a dobozok, táblázatok és grafikonok jegyzéke nélkül):

Vezetői összefoglaló

- I. A pénz jövője**
- II. Honnan hová tart a pénz?**
- III. A pénz jövőbeli technológiája**
- IV. Immateriális gazdaság és elektronikus pénz**
- V. Új valutaövezetek?**
- VI. A Szingapúri Elektronikus Fizetőeszköz (SELT) - egy javasolt koncepció**
- VII. Hozzászólások:**

Ms. Lydie

Donald J. Johnston

Luc Frieden

Ez az *Áttekintés* az alábbi anyag kivonatos fordítása:

The Future of Money

L'avenir de l'argent

© 2002, OECD.

A kiadvány az OECD párizsi központjától (2, rue André-Pascal, 75775 Paris Cedex 16, FRANCE) és a www.oecd.org/bookshop címen vásárolható meg.

Az *Áttekintések* díjmentesen állnak rendelkezésre az OECD Online Könyvesboltban www.oecd.org/bookshop.

Az *Áttekintések* készítését a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság jogi és fordítási csoportja végzi.

email: rights@oecd.org

Fax: +33 1 45 24 13 91



© OECD 2003

Ez az *Áttekintés* abban az esetben reprodukálható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.